

Сингаєвська М.А.

аспірант;

Василенко Л.Г.

кандидат архітектури, доцент,

Київський національний університет будівництва і архітектури

МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОДІБНОСТІ НОВАТОРСЬКИХ І СУЧАСНИХ АРХІТЕКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ

Новаторський напрямок (конструктивізм або функціоналізм, як зазначено в довідкових виданнях) [1] отримав поширення в 1920-х – поч. 1930-х років майже у всіх європейських країнах. Незважаючи на різне ставлення фахівців до цього напрямку, він став значним явищем в історії містобудування, архітектури, культури і мистецтва ХХ ст., що відобразилось у багатьох історичних виданнях, монографіях, статтях, наукових дослідженнях [2; 3; 4; 10].

Завдяки багатьом чинникам напрям охопив і Україну (в минулому територію УРСР), що позначилось в архітектурі житлових, громадських, промислових об'єктів у великих містах: Харкові, Києві, Донецьку, Дніпропетровську, Запоріжжі та у малих містах. Відомі об'єкти увійшли в скарбницю історії архітектури нашої країни і отримали позитивний відгук у європейських фахівців, стали окрасою багатьох часописів [3; 6; 12].

Конструктивізм, як значне архітектурне явище в Україні є предметом наукових досліджень вітчизняних вчених, котрі у своїх працях, розглядаючи містобудівні, архітектурні, теоретичні питання, окреслили і довели ціннісні моменти даного напрямку [2; 12].

До процесу дослідження складних процесів новаторської течії долучаються сьогодні й молоді вчені, котрих надихає активність, гострота і динамічність новітніх ідей, які не втратили актуальності ще й сьогодні і потребують поглибленого вивчення [11].

Уважно спостерігаючи за сучасним процесом побудови архітектури громадських, житлових, адміністративних об'єктів у великих містах України, візуально фіксуємо подібність стильових ознак сучасних і новаторських об'єктів: чи то з точки зору застосування геометризованих форм, підкресленою функціональністю, чи в прямому наслідуванні засобів виразності, чи у співставленні схожих силуетів, образів.

Відтак, виникає професійна і наукова зацікавленість до з'ясування явища подібності образів, форм у побудові сучасної архітектури. Фіксація подібності, на наш погляд, дає можливість в подальшому відслідковувати специфіку сучасного архітектурного процесу. Вірогідно, що найбільш достовірним є верифікаційний підхід, що залучає різні аналітичні методи дослідження. Так, порівняльний аналіз архітектурних об'єктів запропонували вчені: В. Маркузон, І. Михайловський, А. Бунін, Ю. Герасимов. Аналітичний підхід до означення пропорцій співрозмірності досліджували: А. Цейзинг, Г. Грімм, К. Афанасьєв, І. Шевельов та інші.

Методи аналізу метрико-ритмічних закономірностей був в полі дослідження М. Гінзбурга [4]. Масштабністю пам'яток архітектури активно займалися автори М. Брунов, А. Буров, Л. Кирилова та ін.

Досить ґрунтовно розробили методіку архітектурного аналізу історичних об'єктів (практичні вправи для студентів архітектурного факультету) науковці кафедри «История архитектуры и градостроительства» провідного ВУЗа – МАРХІ [14]. Завдання на пропорційно-композиційні співвідношення є темою також учбових вправ в архітектурних ВУЗах України. Саме сьогодні ці аспекти актуальні і активно дискутуються на наукових всеукраїнських і наукових конференціях.

Зміст поняття «метод», як сукупність прийомів, засобів, принципів і правил, дозволяє нам розглядати об'єкт, досліджувати його, отримуючи нові знання. Відомо, ще в класичній філософії основним методом пізнання при дослідженні матеріального світу було порівняння, внаслідок якого виявлялися подібності і відмінності, що дозволяло визначати і сформулювати характерні якості, які розкривали сутність досліджуваного предмета.

Метод порівняльного аналізу, як один із основних методів, що застосовується в теорії і історії архітектури є важливим при вивченні архітектурних об'єктів, починаючи з XVIII ст. Цей метод застосовували історики архітектури, вчені і в XX ст. (М. Билінкін, А. Іконніков, А. Бунін та інші). В межах нашого дослідження, а саме – співставлення новаторських об'єктів із сучасними, для нас досить ґрунтовним є метод порівняльного аналізу, оскільки він дає можливість виявити подібності.

Одним з найбільш поширених методів є візуальне співставлення з метою порівняння різних зображень у формі малюнків з натури або фотографій, які виконуються в подібних ракурсах з однакових точок. В результаті співставлення виявляємо подібності на основі візуально-інтуїтивного сприйняття. Такий метод застосував вчений-дослідник Х. А. Монтеагудо для визначення впливу проектів відомого архітектора Ле Корбюз'є на сучасну архітектуру. Його вплив відобразився на творчості провідних архітекторів-послідовників: «Нью-Йоркської п'ятірки» (Пітер Айзенман, Майкл Грейвс, Чарльз Гветмі, Джон Хайдук та Річард Майер), в проектах Дж. Стірлінга, Л. І. Кана та Р. Бофіла [9]. Методом візуального співставлення Х. А. Монтеагудо продемонстрував подібності у вигляді пропорційних кубічних форм, асиметричних композицій, геометричних форм, застосування несучого каркасу, плескатих дахів, горизонтальних вікон [9].

Видається також доцільним застосувати порівняльний композиційний аналіз на основі виявлення геометричних фігур, який ґрунтується на побудові планів, фасадів, розрізів і виконується шляхом акцентування на ортогональних проєкціях геометричних фігур, дозволяє розібрати структуру об'єкта на прості форми та їх похідні. Цей метод введений в наукових обіг вченими Р. Кларком та М. Паузом [13] при дослідженні проектів Ле Корбюз'є, Ф. Л. Райта та їх послідовників – Л. Кана, Дж. Стірлінга, Ж. Нувеля. Сучасний дослідник А. Волков також використовував цей метод для порівняння сучасних і

новаторських об'єктів, автор виявив подібність лаконічних планувальних схем проектів І. Леонідова із планами громадських будівель, запроектованих Ж. Нувелем, Р. Колхасом, Б. Чумі, К. Портзампарком: в основі планувальних схем лежать прості геометричні форми, а саме – квадрати і прямокутники, композиційні вісі співпадають з конструктивними та є межами функціональних зон [8].

Завдяки вищезазначеному методу виникає можливість застосування порівняльного аналізу на основі пропорційних співрозмірностей та модульності. Цей метод, застосований нами, передбачає перевірку основних розмірних параметрів об'єкта по таким позиціям: арифметичних кратних співвідношень, наприклад, 1:1, 1:2, 2:3, 4:5, або знаходження геометричних співвідношень – квадрат, подвійний квадрат; знаходження гармонійних співвідношень «золотого перетину» (прямокутники зі співвідношеннями сторін 1:1,6) [14-16].

Розглянуті методи порівняльного аналізу є універсальними, але не остаточними в нашому дослідженні. В подальшому увага зосередиться на інших наукових методах, які більш достовірно допоможуть нам визначити подібні ознаки новаторських об'єктів із сучасними.

Список використаних джерел:

1. Словник іншомовних слів. – Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР, 1975. – 775 с.
2. Тимофієнко В. Зодчі України кінця XVIII – поч. XX ст.: бібліографічний довідник / В. Тимофієнко. – К.: «Голов. Київ Архітектура», 1999. – 477 с.
3. Хан-Магомедов С.О. Архитектура советского авангарда. Кн. 1.: Проблемы формообразования. Мастера и течения. М.: Стройиздат, 1986. – 210 с.
4. Гинзбург М.Я. Стиль и эпоха. Проблемы современной архитектуры. – М.: Гос.изд., 1924. – 238 с.
5. Гримм Г. Д. Пропорциональность в архитектуре. – Москва-Ленинград: Онти, Главная редакция строительной литературы, 1935. – 148 с.
6. История советской архитектуры, 1917-1954: Учебник для архит. вузов / Н.Б. Былинкин, В.Н. Калмыков, А.В. Рябушин, Г.В. Сергеева. 2-е изд, пере-раб. и доп. – М.: Стройиздат, 1985. – 302 с.
7. Иконников А. В. Основы архитектурной композиции. – М.: Изд-во «Искусство», 1971. – 55 с.
8. Волков А. Неоконструктивизм [Электронный ресурс] / А. Волков // Архитектурный альманах Корпус. – Режим доступа: <http://cih.ru/>
9. Jose Angel Monteagudo. Influence of Le Corbusier in modern architecture: dissertation / Jose Angel Monteagudo; UCN. – Nordjylland, 2013. – 56 p.
10. Василенко Л. Г.. Интернациональные взаимосвязи и их влияние на новаторскую архитектуру УССР в 1920-е, начало 1930-х. – Автореф. дисс. канд. арх. – М.: 1989. – 24 с.
11. Сингаєвська М. А., Василенко Л. Г. Пропорційний аналіз сучасних архітектурних об'єктів на основі «золотого перетину» / Зб. «Містобудування та територіальне планування», Вип. № 47. – Київ: КНУБА, 2013. – С. 128-133.
12. Овсянникова Е. Б. Архитектура авангарда / Е. Овсянникова, Н. Васильев. – М.: «Акопов Дизайн», 2011. – 479 с.
13. Roger H. Clark, Michael Pause. Precedents in architecture. Analytic Diagrams, Formative Ideas, and Partis. – New Jersey: «John Wiley&Sons Inc.», 2005. – 322 p.

14. Мусатов А. А. Учебное пособие: Методика архитектурного анализа /Указания по выполнению практической работы по курсу истории архитектуры для студентов направления подготовки: 070301 Архитектура, уровень подготовки бакалавра / А. Мусатов, В. Кочергин // МАРХИ, каф. «История архитектуры и градостроительства». – М.: МАРХИ, 2015. – 55 с.
15. Шевелев И. Ш. Принцип пропорции. – М.: Стройиздат, 1986. – 200 с.

Хлисту́н О.С.

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри,*

Київський національний університет культури і мистецтв

ВПЛИВ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ЕСТРАДИ НА ГЛЯДАЧА

Стрімка глобалізація сучасного цивілізованого світу сприяє зміцненню зв'язків між регіонами нашої планети, поширенню спільних для всього людства планети технологій, стереотипів культури, ціннісних орієнтацій тощо.

До найпопулярніших компонентів сучасної масової культури належить зрозуміле і доступне усім віковим категоріям і верствам населення естрадне мистецтво, тобто запрограмований окремий виступ на естраді одного або кількох артистів або ж концептуальне об'єднання у концертну програму низки сценічних номерів. Окрему нішу у системі естрадного мистецтва посідають, зокрема, трансльовані засобами телебачення програми театрів мініатюр (від широко популярних у 1960-80-ті рр. зустрічей у «Кабачку 13 стільців» до сьогоденських телепрограм у форматі «Вечірнього кварталу».

Аналізуючи роль телебачення у художньо-мистецькій організації ігрового простору, канадський філософ, відомий дослідник впливу електричних та електронних засобів масових комунікації на людину та суспільство М. Маклюен зосереджується на: мозаїчності двовимірного зображення, яке складається з безлічі крапок та конфігурацій різнокольорових плям, що вимагає певної напруженості свідомості телеглядача [6].

Т. Савгира, досліджуючи стан наукового вивчення поняття телевізійної естради, у статті «Феномен «телеестрада» у дзеркалі мистецької критики» характеризує принципові підходи у виявленні генези «телевізійної естради» та її місця у мистецькому середовищі [5].

Зважаючи на певний фрагментарний рівень дослідження мистецтвознавцями й теоретиками функціонування сучасних мас-медіа, продовжує, однак, бути актуальним аналіз особливостей режисури телевізійної естради, адресованої масовій аудиторії, взаємодії телевізійної естради та глядачів. Зазначеній проблемі присвячена і дана стаття.

Метою публікації цієї статті є визначення ролі і місця режисури у забезпеченні ефективного художньо-естетичного й культурно-релаксаційного впливу сучасної телевізійної естради на масову глядацьку аудиторію.